

T B M M
Tutanak Hizmetleri Başkanlığı
İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 1

2 Nisan 2026 Perşembe

BİRİNCİ OTURUM

Açılma Saati: 13.16

BAŞKAN: Çiğdem ERDOĞAN (Sakarya)

BAŞKAN VEKİLİ: Gamze TAŞCIER (Ankara)

BAŞKAN VEKİLİ: Tuba VURAL ÇOKAL (Antalya)

SÖZCÜ: Pelin YILIK (Çankırı)

KÂTİP: Özgül SAKİ (İstanbul)

---- 0 ----

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN - Komisyonumuzun değerli üyeleri, Kamu Denetçisi Sayın Fatma Benli Yalçın, Değerli Başkanımız, Kamu Denetçiliği Kurumunun kıymetli temsilcileri, sayın basın mensupları; hepinizi saygıyla, sevgiyle selamlıyorum. Komisyonumuza hoş geldiniz.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN - Toplantıya başlamadan önce, davetimizi kabul edip toplantımıza katıldığı için Çocuk ve Kadın Haklarından Sorumlu Kamu Denetçimiz Fatma Hanım'a çok teşekkür etmek istiyorum, hem kendisine hem ekibine.

Değerli milletvekillerimiz, bildiğiniz üzere, Komisyonumuz 5840 sayılı Kanun'la kurulmuş, kadın haklarının korunması ve kadın erkek fırsat eşitliğinin sağlanmasına yönelik gelişmeleri izlemekle yükümlü Türkiye Büyük Millet Meclisinin ihtisas komisyonlarından biridir. Bizler bu eşitliğin yalnızca kâğıt üzerinde kalmaması, hayatın her alanında ve her bölgesinde tesis edilmesi için çalışıyoruz.

Geçtiğimiz hafta Nevşehir'de gerçekleştirdiğimiz kadınların siyasete ve karar alma süreçlerine katılımının güçlenmesi konulu bilgi paylaşım toplantısına değinmek isterim: Orada kadınların karar alma mekanizmalarındaki varlığını ve özellikle dijital alanda karşılaştıkları yeni nesil şiddet türlerini uluslararası normlar ve etik ilkeler çerçevesinde kapsamlı bir şekilde ele aldık. Bugünkü gündemimiz ise kadına yönelik şiddetle mücadelede kurumsal uyumun ne kadar hayati olduğunu bir kez daha gözler önüne serecek bir saha çalışmasıdır. Nevşehir'de ortaya koyduğumuz o stratejik perspektif bugün gündemimizde yer alan saha raporu değerlendirmelerimiz için de önemli bir altyapı teşkil edecektir. Takdir edeceğimiz üzere, şiddetle mücadele sadece bir kurumun değil devletin tüm birimlerinin eşgüdümlü çalışmasıyla ancak başarıya ulaşabilir. Komisyon olarak kurumlarımızın kadına şiddetle mücadele konusunda yapmış oldukları çalışmaları Meclis çatısı altında dinlemeyi, toplantılarımız vesilesiyle kamuoyunun ve vekillerimizin bilgilendirilmesini son derece önemli buluyoruz. Bugünkü toplantımızda Çocuk ve Kadın Haklarından Sorumlu Kamu Denetçisi Sayın Fatma Benli Yalçın Kamu Denetçiliği Kurumunun 9 ilde gerçekleştirdiği "Kadına Yönelik Şiddetle Mücadelede Kurumsal Uyumun Güçlendirilmesi: İç Anadolu Örneği" özel raporu hakkında Komisyonumuzu bilgilendirecektir. Hemen ben burada rapor örneğini de basın mensuplarımızla bir kez daha paylaşmış olayım. Ben Kamu Denetçiliği Kurumunda bu raporu dinlemiştim gerçekten Fatma Hanım'dan, muazzam bir şekilde bir çalışma çıkarmışlar, hem belagati, güçlü bir şekilde anlatımı hem de çalışmanın içeriği beni çok etkiledi. Komisyonumuza da çok katkı sağlayacağı ve bu anlamda yapacağımız kanun çalışmaları noktasında da çok önemli bir altlık oluşturacağı kanaatindeyim. İç Anadolu örneği üzerinden sunulacak bu rapor, uygulamadaki sıkıntılarının yerinde görülmesi ve bu sıkıntılara ilişkin somut politikalar üretilmesi noktasında bizler için rehber niteliğinde olacak bir rapor.

Şimdi, Kamu Denetçiliği Kurumunun titizlikle hazırladığı bu özel raporun sunumunu yapmak üzere sözü Çocuk ve Kadın Haklarından Sorumlu Kamu Denetçisi Sayın Fatma Benli Yalçın'a bırakıyorum.

Buyurun lütfen. Çok teşekkür ediyoruz.

KAMU DENETÇİSİ FATMA BENLİ YALÇIN - Çok teşekkür ederim Kıymetli Başkanım.

Değerli milletvekilleri, ben de özellikle kadının toplumsal hayata katılımının güçlenmesi için yaptığınız çalışmalardan ötürü teşekkür etmek istiyorum.

Kıymetli Başkanım, bizleri davet ettiğiniz için de özel olarak minnettarlığımı ifade etmek istiyorum. Hepinizin bildiği üzere, Kamu Denetçiliği Kurumu anayasal bir kurum ve toplumda var olan bütün sorunlar başvurular kanalıyla bize geliyor, onlarla ilgili kararlar veriyoruz ama kadına karşı şiddet bireyler arası gerçekleştiği için... Biz idareyi denetleyen bir yapıyız, Meclis adına denetim yapan iki yerden biriyiz, diğeri Sayıştay. Kadına karşı şiddet özel şahıslar arasında gerçekleştiği için ve genel olarak yargıya intikal ettiği için bizim bu konularda çok fazla karar verme imkânımız yok ama kadına karşı şiddet her ne kadar istatistiklerde düşse bile, yüzde 1 bile olsa hepimizin canını çok yakan bir konu; dolayısıyla bu konuda özel çalışma yapmamız gerekiyordu. Neyse ki bizim Kamu Denetçiliği Kurumu Kanunu'muzda özel rapor çıkarma yetkimiz var Başdenetçimiz -size selamları var- Mehmet Akarca'nın onayıyla birlikte, biz de kadına karşı şiddetle mücadele için önce saha çalışması yaparak mevcut sorunları tespit etmeyi ve çözüm önerileri sunmayı hedefledik. İç Anadolu Bölgesi'nde 13 tane il var biliyorsunuz, burada şiddetin en fazla olduğu ve en az olduğu illere gitmek suretiyle saha çalışması yaptığımızda neden bazı illerde daha fazla olduğunu, neden bazılarında daha az olduğunu tespit etme şansımız oldu; böylelikle, bunu bütün Türkiye'ye modelleme imkânımız oldu. Hepiniz biliyorsunuz, herkes kadına karşı şiddet üzerine konuşma yapıyor ama kadına karşı şiddet sloganlarla çözülebilecek bir konu değil. Ben 2000'den bu yana kadın hakları üzerine çalışıyorum. Hatırlıyorum, 2006'da şu anki Cumhurbaşkanımızın Başbakanlık Genelgesi vardı, muazzam derecede bütün

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 2

kamu kurum ve kuruluşları yetkilendirilmişti, o tarihten bu yana sürekli olarak çalışıyoruz, Meclisimizin bu anlamda muazzam çalışmaları var ama tek başına söylemler yeterli olmuyor. Hatta ben bunu ifade etmek için şunu kullanıyorum: Sadece slogan yeterli olsa, kimse sigara içmez çünkü sigara içerken bile o korkunç fotoğraflar olduğu sigara paketine bakarak içiyorlar. Demek ki bizim zihniyeti değiştirmemiz gerekiyor, algıyı değiştirmemiz gerekiyor. Doğru, bütün dünyada şiddet var, bütün dünyada kadınlar öldürülüyor ama bizim ülkemizde olmamalı; biz bu gerçekten yola çıktık. Bizim ülkemizde asla ve katiben kadına karşı şiddet olmamalı. Bunu azaltmak için bakanlıkların ve idarelerin çok fazla çalışması var, aralarındaki koordinasyonu nasıl sağlayabiliriz? Bunun için, dediğim gibi, önce idarelerle yazıştık, 36 tane bilgi, belge talep yazımız var idarelerle, şiddetin hangilerinin fazla, hangilerinin az olduğunu tespit ettik. 9 ile gittik, İç Anadolu'da 8 tane, bir de İstanbul'un tecrübesi çok fazla olduğu için İstanbul dâhil olmak üzere 9 ile gittik. Şiddet gören kadının bire bir görüştüğü kimlerdir? İl Emniyet Müdürleri. İl Emniyet Müdürlerinin hepsini, İl Jandarma Komutanlarının hepsini, ŞÖNİM'leri ve konukevlerini ziyaret ettik. Ayrıca, Ankara'da Elektronik Kelepçe Merkezi dâhil, Türkiye Barolar Birliği ve kadın üzerine çalışan sivil toplum kuruluşlarıyla görüştük. Akabinde de 40 tespit ve öneriye yer verdik, umut ediyorum ki sizlerin destekleriyle raporda ifade edilen bazı yasa değişikliklerini daha hızlı geçirme imkânımız olur. Bu raporda çok somut bir hedefimiz vardı bizim. Biliyorsunuz, şu an İnsan Hakları Eylem Planı üzerine çalışmalar yapılıyor. Biz, Kamu Denetçiliği Kurumu olarak hem hak arama kurumlarına hem de çocuk üzerinde çok iyi çalışmalar yaptığımız için çocuğa ilişkin çok fazla katkıyı eylem planında sunmuştu. İşte, bu saha çalışması vasıtasıyla kadına karşı şiddetle ilgili 40 öneri ve tespiti de eylem planına sunma imkânımız oldu. Bizim farkımız, somut gerçeklere dayanması, söylemlerden ziyade mevcuttakileri tespit edip iyi uygulama örneklerini diğerlerine yansıtıp akabinde de eksik bırakılan, o koordinasyonda eksik bırakılan kısımları da toparlamaya çalışmak. Hatta daha rapor çalışılırken, iyi örnekleri, iyi uygulama örneklerini tespit edip diğer valileri arayarak "Biliyor musunuz, işte..." Örneğin, İç Anadolu Bölgesi'nde şiddetin en az olduğu il Çankırı'dır. Bir, Çankırı'da bir yarenlik sistemi var, manevi bir yaptırım var, o yarenlik sisteminde toplantılara katılan insanları kadına karşı şiddet failiyse almıyorlar. İki, il koordinasyon toplantılarına mutlaka Vali katılıyor, hatta Valiyi özel aradım, teşekkür ettim, "Ne yapıyorsunuz Kıymetli Valim?" dedim, "Mentörlük sistemimiz var. İl zaten küçük, insanlar birbirini tanıyor, dolayısıyla biri şiddet gösteriyorsa, işte bir imam olabilir, öğretmen olabilir, başka birisini onunla ilişkilendiriyorum ve takip ediyoruz, her türlü sorunu çözmeye çalışıyoruz yani o toplumsal farkındalığı bu şekilde sağlıyoruz." dedi. Bu olumlu örneği, diğer il valilerini arayıp "Kıymetli Valim, falanca vali bütün toplantılara katılıyormuş. İl Valisi toplantıya gelirse bütün il müdürleri de geliyor, tüm il müdürleri geldiğinde... Siz ŞÖNİM'de bir problem yaşadığınızda, konukevinde bir sorun yaşadığınızda hemen il müdürlerinden çözebiliyorsunuz." diyerek onları modelleme imkânı oldu. Bazı illerde İl Jandarma Komutanları küçük beldeleri ziyaret ediyor suçun işlenmesini önlemek için Kıymetli Başkanım, hem kadına karşı şiddet konusunda bilinçlendiriyorlar hem de özellikle dolandırıcılık gibi diğer alanlarda suçların önlenmesi için özel mücadele ediyorlar. Belki biz milletvekili ya da kamu denetçisi olarak bir şey ifade ettiğimizde bu çok dikkate alınmayabilir ama apoletli bir jandarmanın gittiği bir beldede ertesi haftadan itibaren bir daha kadına karşı şiddetle ilgili şikâyet alma ihtimali yok çünkü insanlar birbirini tanıyor ve bir daha hiçbir komutanın onların kapısına gelmesini, mahalleye gelmesini, bu konuda konuşulmasını istemiyorlar. Mesela, bu iyi uygulama örneğini raporumuz bittikten sonra Jandarma Genel Komutanını ziyaret edip ifade ederek herkes için genelleştirilmesi gerektiğini ifade ettik ya da Emniyet Genel Müdürümüzü ziyaret etmek suretiyle. Bu raporda tespit ettiğimiz en önemli konulardan bir tanesi, beni çok şaşırtan konulardan bir tanesi şuydu: Cinayete maruz bırakılan kadınların yüzde 88'inin koruma kararı yok; bu, kadınların müracaat etmediğini gösteriyor. Cinayet faillerinin, kadınları öldüren erkeklerin yüzde 73'ünün sabıkası var. Şimdi, sabıka "stigma" için söylemiyorum ama bu verilerden bir tanesidir. Sabıka kaydı can güvenliği riskini gösterdiği için elektronik kelepçede çok ciddi derecede bir veri sağlar. Şu an yaklaşık 7 bin elektronik kelepçe vakası uygulanmış, hâlihazırda devam eden 1.500 var Kıymetli Başkanım, öyle bir iki tane yani metroda çekmeme gibi, sinyal sorunu gibi bir iki tane istisna dışında elektronik kelepçe kadını koruyan bir sistem ama işte yüzde 88'i koruma kararı bile almamış. İşte, eşleri, eski eşleri, sevgilileri ya da çoğunluğu yakın ilişki kurduğu insanlar tarafından öldürülen kadınlar elektronik kelepçe için müracaat etmemiş; bu hem bilinçsizliğe işaret ediyor ama bir taraftan da zihinlerimizde cezasızlık algısı olduğunu gösteriyor. Aynı şekilde, ruhsatsız silah... Cinayette kullanılan silahların yüzde 84'ü ruhsatsız silahlar. Bu da ruhsatsız silahlarla mücadele etmenin kadına karşı şiddette ve ölüm vakalarında oldukça faydalı olduğunu gösterir. Şimdi, üç aşağı beş yukarı, burada bulunan hepiniz kadına karşı şiddet vakalarından, etrafınızda duyduğunuz bilgilerden haberdarsınızdır ki aile kadına karşı şiddeti azaltan, aile desteği azaltan bir öyküdür. Eski yapılan akademik araştırmalar da mevcut olanlar da bu gerçeği hep gösterir çünkü aile desteği olduğunda o zaman şiddet uygulama ihtimali düşer. Bunu şöyle değerlendirmek gerekiyor: Eğitilmiş kadın da şiddete maruz kalıyor. TÜİK'in araştırmasına göre yüzde 8,5 oranında üniversite mezunu kadınlar şiddete maruz kalmışlar, şiddete maruz kalanların yüzde 30'undan fazlası ise hiç eğitim görmeyenler yani yükseköğretim görmek bunu azaltıyor. İkinci ana unsur, yükseköğretim gören ya da ekonomik maddi mal varlığı var olan bir kadın şiddeti tekrar tekrar görmüyor, bir kere şiddet gördüğünde o zaman şiddet gördüğü ortamdan çıkabiliyor, bu şiddetin tekrarlanmasını engelliyor. Biliyorsunuz, şiddeti gösteren kişilerin bahane bulduğu pek çok mazereti var, ben onların hiçbirisiyle ilgilenmiyorum çünkü işte "Kıskançlıktı, bana şunu söyledi, bunu yaptı, ekonomik, maddi..." Bunların çok daha fazlası yani bahane sunulan gerekçelerin çok daha fazlası iş hayatında var ama hiç kimse kendisine haksızlık ettiği düşüncesiyle patronuna aynı şekilde şiddet göstermiyor değil mi? Çünkü onun bir yaptırımı var, bir maddi karşılığı var. Daha ağır bir haksızlığa maruz kaldığında, karşılık verse fiziksel olarak şiddet gösterse, bunun karşılığı olacak. İşte, kadına karşı şiddet durumunda da bunun bir karşılığı olursa hem erkeğin kadına karşı şiddet göstermesi, kadının da çocuğa karşı şiddet göstermesinin bir yaptırımı olduğunda durdurabiliyorsunuz yani o otokontrol mekanizmasını bu şekilde sağlayabiliyorsunuz. Bunu

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 3

aileye bağlayacağım, güçlü aile desteği olduğu zaman kişi otokontrol mekanizmasını devreye sokuyor çünkü biliyor ki bunun bir karşılığı olacak, eşinin ailesi ya da işte sevgilisinin, eski eşinin ailesi onu bir yaptırıma tabi tutacak. İki, koruma kararları yani ailenin olmadığı, aile desteğinin olmadığı kadınlar için ise ikinci önemli destek koruma kararları yani arkasında devlet olduğu bilinci. Şu an fiilî olarak uygulamada gerçekleştirilen KADES, yaklaşık 8-9 milyon kadının telefonunda uygulama olarak var. Sadece KADES'e telefonla bastığınızda yardım geleceği gerçeği bile işte o fiziksel şiddette o otokontrol mekanizmasını açığa çıkartıyor; bizim yapmamız gereken şeylerden bir tanesi bu aslında: KADES'i daha yaygınlaştırmak. Hatta il emniyet müdürü yetkilileriyle görüştüğümde şunu söylüyorlar: "Ya, bazen gidiyoruz, sahte ihbar çıkıyor; işte 'Çocuğum bastı.' diyorlar, 'Yanlışlıkla oldu.' diyorlar." Değil aslında, bir kısmı sahte olabilir, bir kısmı gerçekten tesadüfen basılmış olabilir ama bir kısmı da belki tartışma alevlendiğinde kadının bastığı ve erkeğin "A, evet, bak KADES'e basıldı, polis gelebilir, ben dolayısıyla dikkat edeyim." diyebileceği hususlar. Bu da o devletin kadını koruma konusundaki yükümlülüğünü yerine getirirken bizim bir şeyi eksik bıraktığımızı gösteriyor: KADES'i yapıyoruz, işte yasaları değiştirdik, hani eski 6284'ü bir önceki Ailenin Korunması Yasası'yla kıyasladığınızda muazzam bir ilerleme var ama bunun toplumdaki zihni altyapısını değiştirmekte yetersiz kaldık. Bunu şöyle somutlaştırabilirim: İtalya Başbakanını biliyoruz, çok güzel, sarışın bir kadın. Ben bunu sosyal medyada görüyorum, şey diyor: "Ne kadar muhteşem bir kadın, kadın öldürüldüğünde cezalar ağırlaştırılıyor." E, siz Meclis olarak bunu yaptınız, 2021'de yaptınız, kadına karşı şiddet gerçekleştirildiğinde ağırlaştırma sebebinin sizler yaptınız Meclis olarak. Biz Türkiye olarak sizlere teşekkür ediyoruz. 2022'de kadın öldürüldüğünde ki kadının öldürülmesi kadına karşı şiddet vakası içerisinde olmasına gerek yok, işte, trafik kazası da olabilir, komşu uyuşmazlığı da olabilir, o zaman bile ağırlaştırılmış müebbet var. Yasayı değiştirdiniz ama zihni yapıyı değiştirmediniz, hâlen insanlar zannediyor ki yasalar yetersiz, yasalar eksik, yasalar güçlendirilmeli ya da devlet kadını korumuyor çünkü yasayı değiştirsek bile uygulamada o zihni altyapımız değişmedi. Neden? Televizyonları açıp bakın, sürekli bir kadına karşı şiddet vakası var, sürekli öldürülen kadınlar var ama hiç kimse faile verilen ağırlaştırılmış müebbet cezalarından bahsetmiyor ya da onu ağırdalı ağırdalı anlatmıyor. Hatta öyle bir noktaya geldi ki haberler, Türkiye'de şiddet vakası yoksa yurt dışındaki şiddet vakalarından bahsediyorlar, bu normalleştiriyor. Bizim asıl mücadele etmemiz gereken şey yani bizim bu raporda 9 ilde yaptığımız saha çalışmalarının, 53 kişi, kurum ve kuruluşla yaptığımız görüşmelerin, bilgi, belge taleplerinin en nihai sonucu şu: Zihni altyapının değişmesi gerek, bu mümkün. Ben yirmi iki sene önce töre cinayetleriyle ilgili çalışma yaptım. O kadar akılcı olmaz olaylardan haberdar oldum ki bugün burada söyleyemiyorum ama bugün kimse konuşmuyor, demek ki zihni altyapıyı değiştirmek mümkün. Kendi eğitim gördüğünüz zamandaki okulları hatırlayın, öğretmenlerin fiziksel şiddeti olabiliyordu ama bugün köylerden bile -çocuklar adına başvuru alan kamu denetçisi olarak söyleyeyim- ben çocuklardan başvuru alıyorum, köylerden bile alıyoruz çünkü herkese eğitim veriyoruz, fiziksel şiddetten bahsedilmiyor okullarda ki 18 milyon öğrenci var Türkiye'deki millî eğitimde. Orada zihni yapı değişti çünkü insanlar şunu biliyor: Öğretmen fiziksel şiddet gösterirse ya da işte elini kaldırırsa hemen birileri şikâyet edecek, hemen bunun bir yaptırımı olacak. O biraz önce bahsettiğim zihinsel olarak dönüşümü orada gerçekleştirdik. Yaptırım olacak diye düşündükleri için... Varsa bile bunlar istisnai oluyor. İşte bizim aynısını kadına karşı şiddette yapmamız lazım. Bunu nasıl yaparız? Kıymetli Başkanım, eğer uygun görürseniz bunu asıl olarak yapmamız gereken yer medya. Ben onu çocuklarda da görüyorum, böyle tek tek çocuklara ulaşmaya çalışıyoruz ama onlar bir çocuk dizisini çekiyor, BluTV'de yayınlıyor, 1 milyon çocuk izliyor, diyor ki: "A, evet, çete mensubu olmak iyidir." Şimdi, biz bir sürü şey yapıyoruz devlet olarak, millet olarak, mahalli idareler, sivil toplum kuruluşları olarak, kadına karşı şiddet olmamalı, zihinsel altyapı gibi ama onlar bir televizyon filmi yapıyorlar çok sevilen bir karakter üzerinden, çok rol model olacak bir karakter üzerinden, çok eğitilmiş, çok iyi kadınların mafya liderleriyle sevgili oldukları ve adamın "Çat!" kapıyı kırıp "Ne var yani kapıyı yaptırırız." diyerek şiddeti normalleştirdiği -hatta geçen gün uzmanım söylüyordu- işte, karşısındaki sevgilisine "Aldatırsan öldürürüm."ü böyle sanki bir sevgi ifadesi yani "Zaten gayet normal." şeklinde anlatarak zihinlerde normalleştirdiği bir yapı var. O zaman ne oluyor? İşte, genç kızlarımız yüzde 73 oranında sabıkasız olan insanlar tarafından öldürülüyor çünkü zihinlere ne veriyor filmler? "Evet, olabilir, zaten yapılabilir, zaten eğitilmiş olan kadınlar da bunu gerçekleştirir..." Kıymetli Başkanım, bu nedenle, eğer uygun görülürse bizim buna kesin olarak net çözüm bulmamız gerekiyor. RTÜK Kanunu var, biliyorsunuz, yani ailenin korunmasına ilişkin düzenlemeler var, kadına karşı şiddetle alakalı etik ilkeleri var, ayrımcılıkla ilgili ilkeler var ama RTÜK ceza verdiğinde yayın kuruluşlarının aldığı ratingler o kadar fazla ki o cezaların herhangi bir etkinliği yok, bunun kesin olarak yasaklanması gerekiyor yasayla. Kadına ve çocuğa şiddet sahnelerinin olmaması gerekiyor. Nasıl okullarda, 18 milyon öğrencinin bulunduğu okullarda hayal edilemiyor, düşünülüyor, televizyonlarda da bunun görüntüsünün olmaması gerekiyor. Bu çok yanlış bir sistem değil, bu ifade hürriyetine, basın hürriyetine aykırı değil. Bugün hiçbir televizyonda sigara içen birisini görebiliyor musunuz? Yani hiçbir basın kanalı da şey diyemiyor: "Sigara hayatın bir gerçeğidir, sigara içmek de televizyonda görülebilir." çünkü bu konuda özel bir yasak var. Daha da ilerisini söyleyeyim bu konuda yirmi iki senedir çalışan bir insan olarak: Televizyonda en kötü gangster dizilerinde, şu çete dizilerinde bile fark edersiniz, asla trafik kurallarına aykırılık olmaz. En kötü mafya lideri bile arabaya bindiğinde emniyet kemerini takar, sinyal verir çünkü trafik kurallarına uyma noktasında oturmuş bir sistem var. Eskiden İçişleri Bakanlığı 3-4 kişilik bir ekip kurmuştu, bütün dizileri takip ediyordu. Trafik kurallarına uyma noktasında eğer televizyonun, yayın kuruluşlarının bir etik ilkeleri varsa ve buna uyuyorlarsa -uyduklarını dizilerdeki böyle küçük küçük mesajlardan fark edebilirsiniz- bunun aynısının kadın ve çocuğa karşı olması gerekiyor. Ya, bu hayatın olağan bir rolü değil. Ben birkaç hafta önce uluslararası bir toplantı için yurt dışındaydım, dediler ki: "Fransa'da olmaz bu Türkiye'deki diziler." Türkiye'de rating için her şeyin olabilmemesine artık yasayla "Dur!" demek gerekiyor. Bu asla ve katiyen basın özgürlüğüne aykırı değil çünkü normalleştiriliyor, zihinlerimizde sıradanlaştırılıyor, en önemli verdiği zarar bu zaten.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 4

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Niye demiyorlar...

KAMU DENETÇİSİ FATMA BENLİ YALÇIN - Rating kaygısından Kıymetli Vekilim, rating kaygısından, daha fazla para kazanma... En kötüsü de şu, şu ifade ediliyor, bu doğru: İnsanoğlunun doğduğu andan itibaren kötülükler var; doğru, öldürmeler var, başka hareketler var ama bunlar kötü karakterler üzerinden olur, normalleştirmezsiniz, sıradanlaştırmazsınız. Eskiden, hatırlayın, Dallas dizileri o zaman da vardı ama bunlar istisnaydı ve hiç kimse kendisini o aileyle özdeşleştirmezdi. Şu an yaşadığımız en büyük sıkıntı bu, bunu çok sevimli, çok iyi karakterler üzerinden gerçekleştiriyorlar. O zaman evlilikle ilgili, evlilik dışı ilişkilerde de aynı şekilde, bunu çok iyi karakterler üzerinden bahaneleştirdiğinizde ya da çocuk çeteciliğini "Bu çok büyük sıkıntılar yaşamış, dolayısıyla olabilir." noktasına getirdiğinizde sıradanlaştırıyorsunuz ve ben çocuktan sorumlu kamu denetçisi olarak 8 yaşındaki çocukların öğretmenin parmağını kırdığına, başka dosyalarda arkadaşının parmağını kırdığına dair başvurular alıyorum. Şiddetin sıradanlaştırılmasının, şiddetin olağan hâle gelmesinin bu kadar ciddi, bundan sonraki nesiller için etkili bir engeli var.

Bu yüzden, hani eğer uygun görürseniz, bizim en önemli hedeflerimizden bir tanesi -ki eylem planı taslağı içerisinde yer alıyor- bu konuda nasıl sigara yasaksa, kadın ve çocuğa karşı şiddetin kesin olarak yasaklanması. İki, kadına karşı şiddeti engellemek için çok fazla yasal düzenleme var ama onların bir kısmının hayata geçmesi fiilî olarak çok mümkün değil. İşte buna en basit örnek olarak 2012'de Belediye Yasası'nda yapılan değişikliği söyleyebilirim. Biliyorsunuz, kendi illerinizden tahmin edersiniz, nüfusu 100 bini geçen belediyelerin normalde konukevi açması lazım. Kendi illeriniz için düşünün, parti ayrımı yapmıyorum. Belediye başkanları konukevi açmak, o yasadaki yükümlülüğü yerine getirmek istemiyor çünkü hem sürekli devam eden bir maliyet ama onun ötesinde, konukevinde kalan kadının ailesi belediye başkanının her gittiği yerde, her miting alanında, her toplantı alanında karşısına çıkıyor, diyor ki: "Sen benim karımı konukevine aldın, bizim ailemizi parçaladın." Bu, sürekli sorunlara sebebiyet veren bir sarmal olduğu için uygulanmıyor. Normalde İç Anadolu Bölgesi'nde nüfusu 100 bini geçen ilçelere bakarsanız, 18 tane belediyelerin -sığınmaevi-konukevi olması lazım. Yok, sadece iki tanesinde var, hatta bir kısmı da belli bir zaman sonra kapanıyor.

Şimdi, Türkiye'de toplamda 150 tane konukevi var. Tabii, bizim raporumuzdaki çalışmalar 2025'in eylül ayına kadar, geçen sene kasım ayında yayımladığımız için. Bunların sadece 37 tanesi mahalli idarelere bağlı. Bu, yasanın pratikteki uygulamasının çok zor olmasından kaynaklanıyor Başkanım. Eğer o yasa bu şekilde uygulanmayacaksa o maddenin orada olmasının pratikte bir anlamı yok. Biz ama şunu gördük: Bazı belediyeler konukevi açmamışlar ama belediye bir bina tahsis etmiş ve Aile Bakanlığına vermiş ya da maddi anlamda destekte bulunuyor. O zaman bunu sağlayabiliriz yani Belediye Yasası'nda bir değişiklik yapmak suretiyle konukevi açmaz ama konukevi açmıyorsa da bir yer tahsis etmek suretiyle Aile Bakanlığına devretmesi ve maddi imkânlarının sağlanması ama daha da önemlisi bu maddenin uygulanması için bir yaptırıma bağlı olmasının ifade edilmesi gerekiyor.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN - Bu gerçekleştiğinde böylelikle hem aslında belediye sorumluluğunu yerine getirmiş olacak hem de sonraki süreçlerdeki zorluklardan da aslında bir şekilde kendini elimine etmiş olacak.

KAMU DENETÇİSİ FATMA BENLİ YALÇIN - Çok haklısınız Kıymetli Başkanım.

Bu yapıldığında belediye başkanının karşısına kimse çıkmayacak, konuşmak isteyenler Aile Bakanlığına gidecekler onlar da zaten bu konuda eğitildiği için ve siyasi kaygıları olmadığı için, oy kaygıları olmadığı için çok daha rahat hareket edebilecekler. Bunun şöyle bir avantajı var Kıymetli Başkanım: Bizim gittiğimiz çoğu ilde bir tane konuk evi var. Hani kendi illerinizde gitmişsinizdir kıymetli vekillerim, konukevleri şartları çok uzun süreli... Bir de çoğunlukla kadınlar küçük çocuklarıyla geldikleri için uzun süre durabilecekleri mekânlar değil. Ben İstanbul'da vekilken de çok ziyaret ettim konukevlerini çok kolay değil, sürekli olarak belli bir zaman orada bulunup, kendinizi güçlendirip, iş bulup ondan sonra şiddet gördüğünüz yere dönmek. Bunun da ötesinde çok önemli bir kısmı da barınma ihtiyacı olan kadınların konukevlerinde bulunması. Çünkü barınma ihtiyacı var kadının, dışarıda kalmamak için "Şiddete uğradım." deyip gelebiliyor ve maalesef bu da toplumumuzun bir gerçeği. Yaklaşık yüzde 15 ile yüzde 20 civarı da çocuklarından şiddet gören kadınların bulunduğu mekânlar, yaşlıların yerleri. Çünkü yaşlı bakım merkezleri, biliyorsunuz Kıymetli Başkanım, maliyetleri çok yüksek, asgari ücretin 7 katı kadar ve çoğu illerde yaşlı bakım merkezinde yer yok, sıra bekliyorlar. O yüzden bu tarz kadınlar olduğunda onları konukevine alıyorlar. Şimdi, yakınınızın şiddete maruz kaldığını, çocuğuyla konuk evine gittiğini düşünün bir taraftan çok yaşlı, sürekli bağıran kadınlar var, öbür tarafta sadece barınma amaçlı ama çok daha farklı çocuklarla aynı ortamda bulduramayacağınız kadınlar var ve siz orada bir de psikolojinizi toparlamaya çalışıyorsunuz sosyal çalışmacı bu çok kolay değil. En azından her ilde bir tane konukevi bir de ilk kabul merkezi olması gerekiyor, o zaman ayrılabilir. Belediyeler özellikle yani barınma ihtiyacı olan kadınlara destek verebilirler. Böylelikle Aile Bakanlığı sadece şiddet görenlere yoğunlaşabildikleri için daha iyi hizmet verebilirler.

Şu anki var olan bir sıkıntıyı söyleyeyim: ŞÖNİM'lerin bir kısmı akşam 17.00'ye kadar çalışıyor, bir kısmı da yirmi dört saat çalışıyor ama yirmi dört saat çalışanlar da dâhil sadece nöbetçiler kalıyor. Kıymetli Başkanım, müdür kalıyor, oradaki irtibat görevlisi kalıyor ama şiddet -biliyoruz- akşam saatleri oluyor, cumartesi, pazar mesai saatleri dışında oluyor. Mesai saatleri dışında bir kadın polise başvurduğunda polis onu direkt ŞÖNİM'de yeterli eleman bulunmadığı için konukevine gönderiyor. İlinizde bir tane konukevi olursa hiç sosyal çalışmacıyla görüşmemiş sadece polis tarafından görüşülmüş bir kadını pat diye size getiriyorlar. Kim olduğunu biliyor musunuz? Yani ben şunu bile duydum: Kayınvalide gelinin nerede olduğunu tespit edebilmek için "Şiddete uğradım." diyerek müracaat ediyor o da oraya gidiyor. Yani bir güvenlik problemi var. İkincisi, konukevlerinde ihtisaslaşma olmadığı bahsettiğim gibi sıkıntılar var. Yani bir tarafta zaten şiddet görmüş, mağdur olmuş, psikolojisi bozuk olan kadınların yanına siz daha farklı kadınları bir araya getirdiğinizde o çocuklar açısından da çok ciddi bir sıkıntı oluyor. Eğer mahalli idareler o ilde ikinci bir konukevi açarlarsa o

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 5

zaman ŞÖNİM daha rahat hareket edecek, henüz sosyal çalışmacıyla görüşülmemiş bu kadınları ilk kabul merkezi ya da ikinci konukevine gönderecek, verdiği hizmet de daha iyi olacak Kıymetli Başkanım. Yani o yüzden ben özellikle bu belediye yasasındaki değişikliği çok önemsiyorum. Ayrıca, şiddete uğrayan kadınların gidebileceği yerlerden bir tanesi barolar. İllerinizde eminim barolar ve adli yardım merkezleri varsa kadın hakları merkezleriyle görüşüyorsunuzdur. Şimdi baroların bu konuda güçlenmesi kadınlara hukuki destek anlamında faydalı. Kadınlar hukuki destek aldıklarında evdeki şiddet ihtimali düşecek çünkü bilecek ki evde bir şiddet olursa, fiziksel şiddet kadın gidebilir. Ayrıca mahalli idarelerin çok ciddi maddi kaynakları var biliyorsunuz, idareler çünkü bütçeye her kalemi yazmak zorunda oldukları için daha fazla sıkıntı yaşıyorlar ama mahalli idareler daha kolay. Bir yer tahsis etmek, bir oda tahsis etmek suretiyle avukatlar hukuki destek vermesini sağlayabilirler, hukuki bilgilendirme yapmalarını sağlayabilirler bunun için çok küçük bir bütçe ayırmaları yeter. Bunun için biraz daha mahalli idareler ve barolar arasındaki protokolün gerçekleşmesi ve aralarındaki iş birliğinin sağlanması gerekiyor. Dört, ruhsatsız silahlar. Öldürme vakalarının yüzde 84'ü ruhsatsız silahlarla gerçekleşmesi bu konuda mücadele edilmesi gerektiğini gösteriyor yani bu kadar kolay erişmemeli. Ruhsatlı silahla öldürme vakaları çok az Kıymetli Başkanım. Biliyorsunuz, koruma kararları çıktığında, silahı varsa ve can güvenliği tehlikesi varsa aile mahkemesi onun iadesine karar veriyor ama ruhsatlı silahını vermezse bunun bir yaptırımı yok. Dolayısıyla kişinin silahının olması onun karşı tarafı tehdit etmesi "Bak, senin evini bulup öldürürüm." demesine sebebiyet veriyor. O yüzden bu konuda en azından bir yaptırımın sağlanması ve ruhsatsız silahlarla mücadele etme noktasında da ciddi bir yasa teklifine ihtiyacınız var.

Tebliğatlarda da problem var çünkü bazı şiddet uygulayan failer çok zekiler, sistemin açıklarını yakalamayı çok seviyorlar. Sırf tebliğ almamak için karavanda yaşayanlar var ya da koruma kararı alınmış, erkek zaten evden uzaklaştırılmış ama adres o adres olduğu için ulaşamıyorsunuz. O yüzden tebliğle ilgili de birtakım sıkıntılar var. Bunların çözülmesi fiili olayda şiddetin azalmasını sağlayacak, en önemlisi de toplumda cezasızlık algısının kalkmasına sebebiyet verecek. Biz cezasızlık algısının kalkmasını sağlayabilirsek o zaman zaten insanın aklına gelmeyecek şu an öğretmenler niye bunu yapmıyor? Yani zihin dünyalarında bu yok. Bunun bir karşılığı olduğu için zihin dünyasında da yok, bunun aynısını kadına karşı şiddet vakalarında gerçekleştirmemiz gerekiyor. Bizim aslında raporumuzda tespit ettiğimiz o 40 tespit ve 40 çözüm önerisi, eylem planına sunduğumuz 36 madde hep böyle somut ifadeler yer alıyor. Mesela, biliyorsunuz, çok acı verici bir olay. Kişiler cezaevine giriyor, bazı sebeplerle izinle ayrılıyor bayram olabiliyor, aile yakınları vefat ettiği için izin alabiliyor ya da farklı sebeplerle izin alıyorlar ama izin aldıklarında gidip eşini öldürüyor ya da eski sevgilisini öldürüyor. Ya, şimdi, siz burada bir dünya çalışma gerçekleştiriyorsunuz Meclis olarak ama oradaki bir sistemin açığından, kadının cinayetiyle sonuçlanabiliyor. Şimdi, uygulamada cezaevinden çıktıklarında telefon ediyor, Emniyet müdürlüğü ŞÖNİM'e bilgi veriyor, onlar da telefon açıyor ama genelde bu son dakikalarda oluyor çünkü çok fazla var. İkincisi, güncel bilgiler ŞÖNİM'de olmayabiliyor. Biz şunu söylüyoruz: Eğer kişi hakkında bir koruma kararı varsa, can güvenliği tehlikesi varsa kişi cezaevine girdiyse, cezaevinden çıktığında -izinli de çıkabilir sorun değil- izinli çıktığında elektronik kelepçe olsun. İşte, elektronik kelepçe olduğunda ikisi aynı mekânda olamayacağı için siz öldürme ihtimalini azaltmış oluyorsunuz hatta ortadan kaldırmış oluyorsunuz hatta kişinin bunu düşünmemesini sağlıyorsunuz. Ayrıca, elektronik kelepçe konusunda ve diğer konularda biz faille de çalışılması gerektiğini düşünüyoruz.

Çünkü Kıymetli Başkanım, şimdi, kamu denetçisi olarak bana erkeklerden de çok başvuru geliyor. Kişi eşini öldürse bile kendi haksız hissetmiyor hatta bir yardım başvurusu için söyleyeceğim: "Üzücü bir olay oldu. Ben hapse girdim, eşim öldü sonra ben hapse girdim, benim gazilik maaşım kesildi, bana vermediler." diye müracaat ediyor. Tabii, binlerce dilekçe okuduktan sonra söylenenin yanında söylenmeyenleri de anlıyorsunuz. Biraz internete giriyorsunuz, küçücük çocuk ya, 3-4 yaşındaki çocuğuyla birlikte boşanma aşamasındaki karısı metruk bir yere gidip... Şimdi, bunu yazarken pişmanlık emaresiyle yazmıyor. Şimdi, bizim burada yaptığımız, evet, kafasında o kadar çok normalleştirmiş ki bizim yapmamız gereken şey bunun yanlış olduğunu ifade etmek. O yüzden bizim önerilerimizden bir tanesi şu Kıymetli Başkanım: Faillerle de görüşme yapılmalı. Hemen yirmi iki senedir bu alanda çalışıyorum hep kadını güçlendirdik ama bir tarafı güçlendirmek yetmiyor ki bu kuşun iki kanadı var, diğer tarafı da en azından bilgilendirmek gerekiyor, ona bir ayna tutmak gerekiyor. Bu faili haklı görmek anlamında söylemiyorum, ŞÖNİM olmaz çünkü ŞÖNİM'e kadın mağdurlar gidiyor ama sosyal hizmet merkezleri var Aile Bakanlığında. Aile Bakanlığının sosyal hizmet merkezlerinde faille görüşme yapılması gerekiyor ve o aynayı tutarken şunu söylemek gerekiyor: Ya, kendilerini çok haklı hissediyorlar çünkü başvurulardan onu çok gördüm. "Bana haksızlık yapıldı, şöyle oldu, böyle oldu." Ya, evet, bu olay peki senin kızının başına da gelse ne düşünürdün? Bakın, onları durduracak tek şey bu. Kendi kızının başına gelseydi nasıl tepki vereceğini işte o aynada bir görüyor onu. Belki kırılmayı orada yaşatabiliyorsunuz ya da sosyal hizmet merkezinde kişilerle görüşüldüğünde... Bir kısmında biliyorsunuz, öfke düzeyleri çok yüksek çünkü kendisinin haksızlığa uğramış olduğunu hissediyor. Bir de karşı taraftan görmesini sağlayabiliyoruz bir de kendini ifade etmiş oluyor. Bize başvuruların bir kısmın da hep böyle söylerler: "Beni hiç dinlemediler." Birisinin dinlemesi, hak vermesi demiyorum ama birinin onları muhatap alıp dinlemesi o şeyi biraz daha azaltabiliyor. Mesela elektronik kelepçede mutlaka görüşülme yapılması gerekiyor çünkü elektronik kelepçe erkeği etkileyen bir durum değil. Neden? Pantolonun altına en fazla şort giyemiyorlar yani öbüründe can güvenliği tehlikesi söz konusu ve ona şunu demek mümkün: Sen iftira atıldığını söylüyorsun, aslında eşine böyle bir şiddet göstermediğini, can güvenliği tehlikesi olmadığını söylüyorsun. Al sana fırsat, elektronik kelepçe olursa senin nerede olduğun, onun nerede olduğu bilinecek. Siz özel yaşantınıza yine devam edeceksiniz, sadece aynı mekânda olmayacaksınız. Bu, seni de destekleyen, senin de iftiraya uğradığın iddianı kanıtlayabilecek bir husus. Bu şekilde söylediğinizde o oran düşebiliyor. Bir de Kıymetli Başkanım, yapılan araştırmalar gösteriyor ki önemli bir orandaki ölüm olayları boşanma esnasında ya da boşanmadan sonra

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 6

gerçekleşiyor çünkü bunlar uyuşmazlıkların en dip noktasına geldiği noktalar. Gerçi bununla ilgili bir düzenleme yapılmaya başlandı. Boşanma davaları bölge adliye mahkemelerinde çok uzun sürüyor yani yedi sene, sekiz sene süren davalar var. Şimdi, sekiz sene sürdüğünde iki taraf açısından hayatlarında başkaları oluyor ama bu sefer şey diyor: "Sen benim soyadımı taşıyorsun." Orada şiddet oranı yükseliyor yani boşanmaların o yüzden daha kısa sürede sonuçlanması... Bizim önerimiz de anlaşmalı olmayan bütün boşanmalarda aile danışmanlığı desteği verilmesi var çünkü aile danışmanı desteğini ayrı ayrı verdiğinizde boşanma sürecini de daha sakin, iki tarafa daha zarar vermeyecek şekilde çözmek mümkün.

Bu arada, aile hâkimleri ve savcılarını konusuna gelmek istiyorum. Şimdi, tabii, biz ŞÖNİM'lere 9 ilde birden gidince her birinin senelerdir sahada gördüğü sorunları tespit etme şansımız oldu. Bir kısım şunu söyledi: Biz ŞÖNİM olarak müracaat ediyoruz yani ŞÖNİM'in biliyorsunuz sosyal çalışmacıları var, kadına karşı şiddeti en iyi gören kişiler. Bir tane dosyada kadının burnu kesilmiş "8 kere müracaat ettim." diyor çocukla kişisel ilişki kurulmasının engellenmesi için; 8 kere. Hâkim "Evet..." demiş. Yok, hayır yani kişisel ilişki kurmalı... Neden? Babanın çocukla görüşme hakkı var. Kişisel ilişki temel bir hak, doğru ama çocuğun yüksek yararı daha üstün bir haktır. "En son artık hepsi ret alınca 6284'ten müracaat ettik, o zaman vermedi." diyor. Şimdi, bu bana şunu düşündürüyor: Demek ki bazı cumhuriyet savcılarımız ve bu arada bazı illerde de tedbirlerin ŞÖNİM tarafından istenmesine rağmen -bu öfke kontrol tedbirleri, sağlık tedbirleri, işte madde bağımlılık tedbirleri var biliyorsunuz- aile hekimleri tarafından tedbirlerin sürekli reddedildiğini söylüyor ŞÖNİM yetkilileri. Bu da şunu gösteriyor: Bazen hâkimlerimiz somut durumun gerçekliğini çok fark edemeyebiliyor çünkü kâğıt üstünden okuyorlar. Hani, ben o yüzden size kâğıt üstünden okumuyorum, sunum yapmıyorum çünkü vaka akılda kalıyor. Vakaların doğru olup olmadığını anlamak mümkün ama aile hâkimleri sadece kağıda bakıyorlar, kadının yüzüne bakmadıkları için kadının doğru söyleyip söylemediğini bilemeyebiliyorlar. O yüzden, bizim önerimiz şu oldu Kıymetli Başkanım: Malum, her birinizin illerinde de vardır, aylık toplantılar var, şiddet izlemeyle alakalı izleme değerlendirme toplantıları. O değerlendirme toplantılarına cumhuriyet savcısı ve aile hâkimleri nöbetleşe gelmeli. Geldiklerinde, bunu yaşayan kadınların varlığından haberdar olduklarında işte bu kadar kolay kitabi karar vermeyecekler. Bizim önerilerimiz genelde bu tarz, somut, hayata dönük. Şey kısmı da çok önemli, bu şiddet izleme ve önleme merkezleri toplantılarında valilerin bizzat başkanlık etmesi, bütün ildeki yöneticilerin daha fazla dikkat etmesini ve bir önceki ayın takip edilmesini sağlıyor. Bu, bire bir etkiliyor Kıymetli Başkanım. Belki bir Ankara, İstanbul, İzmir olamaz ama diğer illerde valinin sahip çıkması o ilde -ben bire bir söyleyebilirim size- direkt kadına karşı şiddet vakalarını düşürüyor; bu, bu kadar etkili.

Bir de şu var: ŞÖNİM'e müracaat eden, konuk evine giden kadınların çok önemli bir kısmının ekonomik maddi durumları çok sıkıntılı, daha önce hiç çalışmamışlar. Şimdi, siz bunu çok kısa süre içerisinde konukevinde güçlendirip, psikolojisini düzelterip -o şiddete uğrayan kadının da psikolojisini toparlaması, çocuklarıyla beraber devam etmesi çok kolay bir olay değil- bu kadar kısa süre içerisinde onu onarıp işe başlatmanız çok kolay değil ama vali gelirse, o zaman biliyorsunuz İŞKUR il müdürü de geliyor, o kadına iş bulmaları çok daha kolay oluyor -bu arada bazı sivil toplum kuruluşlarından öğrendiğim, çok etkili olduğunu öğrendiğim bir sistem var, uygun görürseniz toplantı sonrası vekillerimize iletebilirim, sadece burada kayda geçmesin diye söylemeyeceğim- ama İŞKUR'dan çözemezsek de mutlaka şu an Ankara'da iş bulunuyor kadınlara, konukevindeki kadınlara ama onların işe devam etme oranları çok düşük; yüzde 90'ı devam edemiyor çünkü hiç uygulaması yok. Kadın daha önce hiç çalışmamış, bir oryantasyon eğitimi gerekiyor onlara. Çalıştığınızda ne yapılması... Bir de kendinizi ifade etmemeniz lazım. Mesela, gizlilik kararı alınan kadınlar var, eski hayatını bırakması lazım. O oryantasyon eğitimi için de ŞÖNİM'lerin desteklenmesi lazım. İl emniyet müdürlüğünde bu alanda çalışanlar, özellikle şiddet alanında çalışanlar çok özveriyle çalışıyorlar, onların da desteklenmesine ilişkin bizim özel düzenlemelerimiz var. Yani, bizim önerilerimiz böyle ifade ettiğim üzere somut, sahada yaşanan sıkıntıyı çözmeye yönelik çünkü şu an sistem bazı illerde çok iyi yürüyor çünkü ŞÖNİM müdürünün bütün ildeki yetkililerle bire bir irtibatı var, tık tık çözüyor ama bazı illerde aynı tecrübeye sahip olmayan bir müdür olduğu zaman, örneğin oradaki kadının bir sağlık raporu alması lazım, bir ücret ödenecek ya da başka bir temel ihtiyacı var ve onu hemen sosyal yardımlaşma vakfının alınmadığı durumlarda sıkıntı oluyor. O yüzden de buna ilişkin somut önerilere de yer verdik biz raporumuzda. Eğer sizlerin desteğiyle eylem planı öncesinde yasa değişikliği, özellikle bu televizyon kanallarıyla kadına ve çocuğa karşı şiddetin sonlanmasına ilişkin -biraz uç bir yasa ama dediğim gibi örnekleri var- bunun gibi cezasızlık algısının ortadan kaldırmaya yönelik çalışmalar yapılırsa bence buradaki emeğin ciddi anlamda, en azından bir nebze olsun karşılığını sağlamış olacağız.

Şimdi, saat ikide Genel Kurulunuz var, o yüzden hızlı hızlı geçiyorum, çok özür diliyorum, isterseniz sorularla da devam edebilirim. Bir de Kıymetli Başkanım, bunu çok önemseyeceğim için ifade etmem gerekiyor. Şimdi, ben 6284'ün bizzat mutfağındaydım. Bakanlıkta Sağlık Bakanlığı yetkilileri karşı çıktıkları için tedbirler zorunlu olmadı. O zaman şey dediler: Fail kendisi istemezse madde bağımlılığında, öfke kontrolünde başarıya ulaşamaz, o yüzden ihtiyarı oldu. ŞÖNİM'ler şu an çok iyi çalışsalar bile, ihtiyarı olduğu için failleri getiremiyorlar, bunun zorunlu olması gerekiyor. Başarı oranı yüzde 100 olmaz; olsun, yüzde 40 olsun ama faildeki o öfke kontrolü eğitimini sağlamazsak onda bir değişiklik olmayacak, o zaman hıncılık olacak ve daha fazla şiddet gösterecek. O yüzden hem madde bağımlılığında zorunlu olması gerekiyor hem de öfke kontrolü eğitimleri ama bunun sağlık hizmet merkezlerine verilmesi gerekiyor ve uzun süre; tek defalık değil. Bir gün bir kişiye sadece didaktik bir ifadeye bulunmanız herhangi bir anlam ifade etmiyor. Bu kısa sürelerle, işte, mesela bir hafta, on gün devam etmesi gerekiyor ama kişinin de işine ve hayatına devam etmesi için de sosyal hizmet merkezinin ona "Hizmet almıştır." diye bir yazı vermesi gerekiyor. Yani erkek hem oraya gitmeli, daha doğrusu fail oraya gitmeli, bunu uzun süreli yapmalı ama diğer çalışanlara da gösterebileceği elinde bir belgesi olmalı. O zaman değişimi sağlayabiliriz,

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 7

o zaman dönüşümü sağlayabiliriz ama madde bağımlılığı çok fazla, alkollü olma da çok fazla, bu şiddet vakalarını etkiliyor. Dolayısıyla "Bunu biz ihtiyari yapalım, mevcut hâliyle devam ettirelim." dediğimizde istenen amacı sağlayamıyoruz maalesef.

Çok teşekkür ederim Kıymetli Başkanım. Bir de eğer müsaade ederseniz, kayıtlara geçmesi için, bizim korkunç bir dosya yükümüz, korkunç bir iş yükümüz var ama çok iyi bir ekibim olduğu için, umut ediyorum ki çok güzel bir çalışma yaptık. O yüzden onlara burada teşekkür etmek isterim. Rapor Başkanımız Keziban Zopa, Meryem Seyrek, Enis Ergüzel; bu anlamda çok güzel bir çalışma gerçekleştirdiler. Şu an Başdenetçimizin desteğiyle biz İçişleri Bakanlığına, Adalet Bakanlığına, RTÜK'e, YÖK'e yasa çalışmalarıyla ilgili ve idari düzenlemelerle ilgili yazılar yazdık. Eylem planı için Cumhurbaşkanı Hukuk Politikaları Kuruluyla görüştük, Adalet Bakanlığıyla görüştük. Bu sene bu rapordaki önerileri olabildiğince hayata geçirmeye çalışıyoruz ki bir izleme ve değerlendirme yapalım. Daha sonra da Başdenetçimiz başka bölgelerde de devam edilebileceğine ilişkin bilgiler verdi ama bu tamamen sizlerin desteğiyle olacak. O yüzden burada olmak çok önemli benim için.

Çok teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN - Sayın Başkanım, ağızınıza sağlık hem gerçekten sahayı yansıtan bir rapor çalışması yaptığınız için size ve arkadaşlarınıza çok teşekkür ediyorum hem de gerçekten çok iyi ince eleyp sık dokuyarak o aldığınız verileri de çok iyi analiz etmişsiniz ve çok güzel bir sonuç bildirgesi olmuş. Ben zaten daha önce dinlemiştim, o yüzden kıymetli milletvekillerimiz de bu sunumdan ve öneri kısmından faydalansın istedim.

Soruları olabilir arkadaşlarımızın, çok kısaca soruları da alıp bütün soruları aldıktan sonra sizden de cevapları topluca alalım.

Buyurun.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Çok teşekkür ederim.

Öncelikle emeği geçen herkese teşekkür ederim. Çok da güzel aktardınız, anlattınız.

Aslında, bu bahsettiğiniz -ben bir önceki dönem de KEFEK üyesiydim- hep dile getirdiğimiz ama somut adım atma noktasında biraz eksik kaldığımız alanlar. Özellikle dizilerdeki şiddet konusuyla ilgili 2019 yılında -ben onu size de ulaştırabilirim- biz bir rapor hazırlamıştık. En çok reyting kalan 10 diziyi bir hafta boyunca biz izledik ve hemen hemen bütün dizilerde kadına yönelik şiddet sahnesi, sözel olarak şiddet, silah sahneleri çok fazlaydı. O anlamda, bu konuda bir somut adım atılma talebi son derece önemli. Burada bir tek -parantez içinde- hani bu işin sansüre dönüşmesine engel olacak önlemler alınması koşuluyla çok önemsiyorum. Hatta şöyle de bir şey olabilir yani hep bu dizilerde... Biz o zaman bu raporu hazırladığımızda Sen Anlat Karadeniz dizi vardı ATV'de, senaristin şöyle bir geri dönüşü olmuştu "Ama ne yapalım toplum bunları istiyor." ve en çok reyting alan dizide oydu. Dediğiniz çok önemli yani yaptırım var ama öyle kâr elde ediyor ki RTÜK'ün verdiği ceza onun için hiçbir şey ifade etmiyor. Bu yaptırımı artırmak lazım, bir de bunu olumlu yöne çevirmek anlamında olumlu örnekleri orada göstermek lazım. Yani ben birkaç dizide o dönem denk gelmişim, işte KADES uygulaması o zaman yoktu sanırım ama hani 6284'e vurgu yapıyordu, işte haklarıyla ilgili bazı tanımlamalar da bulunuyordu dizilerde, hatta kamu spotunun bu tür şeylere yerleştirilmesinin de ben çok daha faydalı olacağını ve orada toplumdaki bu cezazırlık algısının önüne geçecek örnekleri de vererek aslında bir önyargıyı orada da yaratmak anlamında önemli olduğunu düşünüyorum.

Bu konuklarıyla ilgili, 100 binin üzerinde nüfusu olan belediyelerle ilgili çok haklısınız ama orada pratikte belediyeler genel olarak -hep bizim bu sürede gözlemlediğimiz- işletmesi anlamında bir sorumluluk almak istemiyorlar ama sizin önerinizde önemli ve kıymetli. Hani barınma kısmını belki belediyelerin bakanlıkla bir protokolle sağlayacağı, işin daha şiddet boyutuna ya da kolluk güçlerinin müdahalesini gerektirecek tutumda bakanlığın olurlu verebilecek bir karşılıklı protokol olması önemli. Yine, iznine çıktığında elektronik kelepçe öneriniz de çok kıymetli ama bu konuda bilmiyorum en son elektronik kelepçe sayısında o dönem biz teklif verdiğimizde sayı çok yetersizdi, şimdi 1.500 mü?

KAMU DENETÇİSİ FATMA BENLİ YALÇIN - Şimdi 1.500 Başkanım.

GAMZE TAŞCIER (Ankara) - Yani o konuda da belki bir adım atmak gerekiyor çünkü elektronik kelepçe sayısı 1.500'dü hâlihazırda, hani yetersiz gibi görünüyor ama tabii tam rakamları, son rakamları bilmiyorum.

Failleri de görüşme talebi de son derece önemli ve kıymetli çünkü sadece eşe, çocuğa şiddetin dışında bir süre sonra bu kişiyi topluma kazandırmak anlamında toplumsal şiddetin de önüne geçmiş olacağız. Zira, bu ruh hâlinde olan bir kişi trafikte bir kişiye de saldırabiliyor, sokak ortasında hiçbir şey yokken "Niye baktın?" diye... Yani şiddet maalesef çok normalleştiği ve sıradanlaştığı için topluma kazandırmak anlamında -aklamak değil, hak vermek değil o söyleminiz, o vurgu önemli ve kıymetli ama- toplumsal şiddetin de önüne geçmek anlamında ben özellikle bu 4 önerinizi de çok önemsiyorum ve somut adım atmak anlamında da hep birlikte bir çalışma yaparak belki bunu biraz daha ete kemiğe büründürmekte faydalı olur diye düşünüyorum.

Tekrar teşekkür ederim.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN - Gamze Başkanım, teşekkür ediyoruz.

Buyurunuz Sayın Vekilim.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - Çok teşekkür ediyorum, ilgiyle inceleyeceğim raporu.

Çok küçük bir parantez sadece, bu televizyon dizileriyle ilgili çok haklısınız, öncelikle onu söyleyeyim. Burada şiddete maruz kalması diziler üzerinden yol ve yöntem öğrenmesinin dışına çıktı artık. Yani dediğiniz gibi eskiden kötü adam vardı, şimdi esas oğlanlar kötü yani kötülük olumlanıyor ama sizin bununla ilgili mücadelede yasal destek beklediğiniz siyaset kurumunun hâli

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 8

bu manada, bu çerçevede medyadan da kötü durumda maalesef. Şimdi, dolayısıyla bu Komisyon mu yapar, bir etik kurulu üzerinden mi olur, bizler kendi siyasi partilerimiz üzerinden mi yaparız ama bir çağrı yapılması gerektiğini düşünüyorum. Çünkü sözünü ettiğiniz o mafya liderlerinin, işte olumlanan televizyon dizilerinde kutsandığı bir siyaset ortamı var. Böyle olmaz yani gerçekçi olmaz, riyakârca olur ve zaten sonuç alamayız. Yani bizim "Böyle olmaz." dediğimiz bir diziye bir siyasetçi işte çiçekler, güller gönderiyorsa, tebrik yağırdırıyorsa sonuç alamayız biz bu mücadeleden, sadece bu parantezi açmak istedim. Yani gerçekçi olabilmesi için bence önce siyaset kurumuna bir çağrı yapmak gerekiyor.

Teşekkürler.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN - Buyurun Elif Hanım.

ELİF ESEN (İstanbul) - Teşekkür ediyorum Başkanım.

Ben de hem size hem de kıymetli ekibinize ve elbette bu kurumun işleyişinde çok önemli olan değerli Başkanınıza çok teşekkür ediyorum.

Çok ön açıcı bilgiler ve işin teoride kalmayıp sahadan, uygulamalardan, işin gerçekliğinden süzülüp de gelen öneriler olması sebebiyle de çok kıymetli buluyorum. Teşekkür ediyorum, tebrik ediyorum bu çalışmanızdan dolayı, çok başarılı bir çalışma. Raporu önümde, ayrıca inceleyeceğim ama sonundaki o öneriler kısmını çok kıymetli buluyorum.

Eylem planınız sanırım bize ulaşmadı değil mi? Eylem planınızı da merak ettim açıkçası. Hani bilmiyorum bize ulaşabiliyor mu onu sormak isterim.

Şimdi, aynı zamanda suça sürüklenen çocuklarla ilgili işleyen komisyonun da içinde üye olarak bulunduğum için çok kıymetli çalışmalar orada da devam ediyor, çok farklı tarafları dinliyoruz ve benim aynı zamanda cezaevi ziyaretlerim devam ediyor. Cezaevindeki hedef kitlem de kadınlar ve beraberlerinde kalan çocuklar fakat SSÇ'yle de bir cezaevi ziyaretimiz oldu, ben de sizin gibi olaylardan işin mahiyetinin daha kolay hissedilebileceğini düşündüğüm için birkaç örnek vermek istiyorum ve duyduğum şeyleri de buraya aktarmak istiyorum.

Mesela orada cezaevinde bir genç vardı, suçunu sorduğumuzda "Dijital." dedi. "Ne yaptın?" dedim böyle gülerek "Bir kurumu 'hack'lemişim." Yani farkında veya değil ama sizin az önce vurguladığınız bir şey önemliydi failer noktasında, kendini haklı görmesi. Aslında çok kötü bir şey yapıyor ama kendince haklı yani onun duygularını yönetmek, onun duygularını rehabilite etmek, sonrasındaki o suça yeniden bulaşmadan ya da birilerini mağdur edip öldürmeden hayatını devam ettirmesi ve toplumun da korunması açısından çok önemli. Suç nerede başlıyor, nerede bitiyor? Çocuklardan başlayarak biz yetişkinlere de özellikle failere de... Bunların birçoğu eğitimsiz insanlar, mutlaka eğitilmiş de vardır içlerinde ama oranlar eğitim ve sosyoekonomik düzeyi düştükçe yani yoksulluk düştükçe, biraz daha geleneksel yapıların içinde ya da çok risk barındıran bölgelerde... Özellikle dediğiniz gibi Aile Bakanlığının çok önemli işlerinden biri olmalı risk haritalarıyla ilerlenmesi. Şu anda Aile Bakanlığı birkaç yıldır bunu uyguluyor risk haritalarıyla ilerleyerek mahallede ailelere ve bireylere dokunmak. Ben bunun da önemli olduğunu düşünüyorum.

Şimdi, bir de şu var: Yakın zamanda biz çok büyük bir MESEM'i ziyaret ettik SSÇ'yle. Bakın, oradan çok kritik birkaç geri dönüşü burada paylaşmak istiyorum. Mesela, oradaki öğrencilerle biz sohbet ettiğimizde -bir grup seçme öğrenci vardı yanımıza sohbete gelen, 15-20 kadar çocuktan- bu çocuklar bize şu bilgiyi verdiler: Kavga ve sataşmayı günlük olarak yaşadıklarını, laf atma, küfür, yan bakma ve kız konusunu kendi içlerinde sık sık mükerrer olaylarla yaşadıklarını, hatta bıçaklama vakalarının öğrenciler arasında sık olduğunu. Yani bu kadına yönelik şiddet artık kız çocuklarına kadar inmiş durumda.

SELCAN TAŞCI (Tekirdağ) - "Rutin" ifadesini kullandı yani "Okul önünde kız sebebiyle bıçaklama bizim rutininiz." dedi.

ELİF ESEN (İstanbul) - Evet, bıçaklamanın rutin olduğunu söyledi. Teşekkür ediyorum kıymetli Vekilim.

Çok önemliydi, çok trajik gerçekten ve sorunlu çocuklar sorun olarak sorduğumuzda şöyle tanımlamışlar, ben hızlıca not almaya çalışmıştım: Arkadaş ortamını öncelikli görüyorlar, sosyal çevre yani bu kız çocukları ve kadınları paralel olarak masaya yatırdığımızda sosyal çevre, sosyal medyadan özentili -buna ben dizileri de dâhil ediyorum- cezaevine merak. Mesela çok ilginç bir şey değil mi? Cezaevi ortamını merak etmek, verdikleri cevaplardan biri buydu. Cezaevinin, neredeyse ve suçun, mafyanın, çetelerin bir kısım toplumsal kesimler için normalleştirildiği, bir kademe üstüne çıkıyorum kutsallaştırıldığı bir zamanı yaşamaya başladık, cezaevini merak; ailede ve arkadaş çevresinde zorbalama ve kolay para. Ben siyaset öncesi yapmış olduğum bu görevler öncesinde sivil toplumdaydım ve dezavantajlı çocukların topluma kazandırılmasına yönelik çalışmalarda bulunuyordum. Bundan yaklaşık on yıl kadar önce yani tam yıl veremeyeceğim ama yaklaşık bakın hani daha geriye götürüyorum olayı. 2 çocukta -"teenage" grubuydu bunlar yani şöyle 12-13 yaşlarında diye hatırlıyorum- 2 aynı cevabı almıştım ve aslında cevap seçenekleri arasında yer almayan cevaplardı bunlar. 2 farklı bağımsız zaman, bağımsız yer, bağımsız çocuklar bunlar; onlara şunu sormuştum, büyüdüğünde ne olmak istiyorsun? Çok klasik bir sorudur. Bana verdikleri cevap şuydu: Bakın bunun bir meslek tanımı yok, "Çok para kazandıran meslek." Yani o zaman evvah demiştim yani bir meslek tanımı yok ve bunun içinde illegal yoldan kolay para kazanma da bu çocuğun önündeki bir seçenek demiştim.

Yine riskli bölgeler dedim. O çocuklardan biri çok riskli bir mahallede yaşadığını ve suça bulaşmaktan kendini zor koruduğunu ifade etti. Mahalle ismi verdi, ben burada vermeyeyim şu anda, dedi ki: "Mahalledeki arkadaşlarım cezaevi hayatını merak ediyorlar." 10 arkadaşından, çevresindeki 10 arkadaşından 8'inin cezaevine girdiğini ve bu 8 çocuktan da cezaevinde 2'sinin hayatını kaybettiğini söyledi. Çok acıydı yani hâlâ çok üzgünüm. "Sosyal medyadan daha çok bu özentili oluşuyor." dedi ve yine kendi ifadesiyle cezaevine girip çıkan çocukların bir kısmının "Ya tatil yaptık, çıktık." ifadesini ortaokul arkadaşlarına ifade ettiğini söyledi.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 9

Yani bir yangın yeri var. Başka bir mahalleden bahsetti, "Orada da çok var." dedi. O çocuk dedi ki: "Yaptırımlar caydırıcı değil. Uyuşturucu testi yapılması buna yönelik, denetimli serbestlik verdiler. Hani uyuşturucu kullanıyordu, test yaptılar, denetimli serbestlik verdiler, şimdi imzaya gidip geliyor." ve çocuk okulda polis talep etti. Talebin ne diye sorduğumuzda "Okulda polis." Peki dedik sen nasıl hani kendini dışarıda tutabildin? Bu çocuk meslek lisesi okuyor, dedi ki: "Yani bana sürekli, ilk önce sigarayla başlıyor. 'Sigara kullan, hadi kullan.' ve zorbalama var, aşağılama var, 'Sen kullanmıyorsun, sen işte nasıl bir gençsin, nasıl bir çocuksun.'" Ardından sigarayla beraber maddenin geldiği, madde kullanımına alıştırmaya ve madde kullanımına alıştırdıktan sonra da beraberinde o paranın işin içine girdiği ve bu çocuğun artık çetelerin, mafyaların bir unsuru hâline geldiği, potansiyeli hâline geldiğini görüyoruz. Şimdi neden çocuğu anlattım çünkü çocuklar yakın geleceğin yetişkinleri. Bunlar, bu çocuklar yetişkinler olarak hayata dâhil olacaklar. Bu çocukların daha ortaokulda, lisede kız arkadaş anlayışı bu şekilde ve sizin önerileriniz o kadar sağlam, o kadar yere basan öneriler ki gerçekten KEFEK olarak bize büyük bir sorumluluk, büyük bir vebal düştüğünü düşünüyorum. Bu sadece Bakanlığın karar vermesi ya da sadece KEFEK'in başka komisyonların kararıyla değil, Bakanlık bir şeyleri yapmak istese de bazen yani bu işleri bizler hepimiz artık az çok biliyoruz; iş Maliye Bakanlığına gittiğinde, iş bütçeye gittiğinde orada "Bizim buna bütçemiz yok." denildiğinde işte yani aslında biz de bir kısır döngüyü yaşıyoruz. Ama bu kısır döngüyü veballerle yaşıyoruz. Ben buradan iktidardaki arkadaşlarıma da çok rica ediyorum yani bu işe biz sadece siyaset olarak bakmayalım lütfen. Bu iş aslında hepimizin geleceği, bu bir gün kendi çocuklarımızın da başına gelebilir eğer hani toplumdaki çocukları teorik olarak görüyorsak. Yani ben bir can bile feda edilemez diyorum kadın konusunda da çocuk konusunda da. Buraya anne hassasiyetiyle, kız kardeş hassasiyetiyle bakmamız lazım ve sizin önerilerinizi adım adım hayata geçirebilecek kanun tekliflerini vermemiz ve ardından da bunlara bütçe oluşturulması için. Ben Aile Bakanlığındaki arkadaşlarımızın da çok samimi olduğunu düşünüyorum. Aile Bakanlığımızın da emeklerini, gayretlerini görüyorum yani medyadan yansıyor bunlar bize, görüyoruz samimiyeti. Şimdi burada bir samimiyet varsa o zaman bundan bütçeden kısmakla olmaz. "Valilere çok önemli görev düşüyor." dediniz. Bakın bir rol model Vali var, "Çankırı Valisi." dediniz. Öyleyse aslında hani hep söylüyoruz ya bir zincir en zayıf halkası kadar güçlüdür. Bunun ilgili bağlantılarının doğru kurulup bir valinin böyle örnek bir tavır varsa ve diğer valilere de bu rol model olacaksa, mentorluk yapacaksa valilerle ilgili İçişleri Bakanlığımızdan bizim ricada bulunmamız lazım. Diğer valilere de bu örnek vaka, örnek model anlatılmalı ki hani 3 vali mi, 3 valiyle bir etap sonrasında yol alalım ama onlar da iyi örnekler olarak gösterilsin. Çok kıymetli paylaşımlarda bulundunuz, tekrar çok teşekkür ediyorum.

Ha son bir şey söylemek istiyorum Sayın Başkanım. Bu cezaevine gidip geliyorum dedim ya, oradaki kadınlarla olan iletişimimde de yine beni çok etkileyen bir şey. Bir kadın yanıma geldi, dedi ki, çocuğu da vardı yanında: "Ben buradan çıktığımda aynı sosyal ortama döneceğim, aynı yoksulluk şartlarına döneceğim ve benim iş bulmam çok önemli. Ben mesela bir evde -en kolay ulaşılabilir iş o olarak geliyor ona- temizlik işine gidebilir miyim sizce?" Şöyle bir durdum yani işte yani havada kalmamalıydı cevabım, bir yandan vicdanımla o anda saniyelik git geller yaşadım. Dedim ki bu kadına doğruyu söylemem lazım. Ben bu soruyu sana soruyorum dedim: Sen cezaevinden çıkan hiç tanımadığın bir kadını çocuklarının da olduğu mahrem olan bir eve temizliğe alır mıydın sen o kadının yerinde olsaydın? Şimdi böyle bir çıkmazımız da var. Öyleyse bu insanlar cezaevine girmeden, şiddet görmeden, ölmeden biz bu insanları, kadını, çocuğu korumayı planlıyorsak bunun bir de cezaevi sonrası, şiddet sonrası, konukevi sonrası, ŞÖNİM sonrası var. Sonrasındaki koruyucu, önleyici tedbirler de daha çok maddi imkânlarla ve sosyal korumaya dayanan tedbirler. Bunun istihdam tarafı, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı ve Bilim ve Sanayi Bakanlığını ilgilendiren ayakları var. Lütfen rica ediyorum, bu zinciri doğru kurarak KEFEK olarak biz de bu işe müdahil olalım Sayın Başkan.

Teşekkür ederim, sağ olun.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN - Biz teşekkür ediyoruz.

Buyurun Sayın Vekilim.

SÜMEYYE BOZ ÇAKI (Muş) - Ben de öncelikle hem yapmış olduğunuz sunum hem de aktardığınız değerli bilgiler için teşekkür ediyoruz. Emeklerinize sağlık ve böyle bir çalışma alanını sağladığı için de Çiğdem Başkana teşekkür ediyoruz.

Aslında az önce Aile, Sağlık, Çalışma Komisyonunda da başka bir gündem tartışmasını yürütürken orada birtakım eleştirilerimiz oldu. Bunu niçin söylüyorum? Bugün buradaki bu tartışmanın, yapılan bu çalışmaların aktarımının ne kadar kıymetli olduğunu ve bunun diğer ihtisas komisyonlarıyla da paylaşılması gerektiğiyle ilgili ve ortaklaşılması gerektiğiyle ilgili düşüncemi ifade etmek için. Mesela birazdan bir kanun teklifi onaylanacak ve Genel Kurula gelecek ama bunun bu detaylarının dijital mecralarla ilgili yaratmış olduğu sonuçlarının ne kadar etkileyici olduğu, ne kadar toplumda bir karşılığının olduğu ve bu meselenin Dijital Mecralar gibi komisyonlarla ve bu alandaki diğer komisyonlarla tartışılmadan kanun olarak geçirilmesinin ne kadar tehlikeli olduğunu aslında ifade ettik. Fakat birazdan bu itirazlara rağmen o kanun teklifi diğer komisyondan geçecek. Bu yüzden bugün burada yapılan bu sunumun ne kadar kıymetli olduğunu ve aynı içeriğin Dijital Mecralar Komisyonu da, yine Kamu Denetçiliği Kurumu ve KEFEK iş birliğiyle beraber orada da yapılması gerektiğini ve bunun diğer komisyonlarla da paylaşılması gerektiğini düşünüyorum, öneriyorum. Çünkü şu anda...

ELİF ESEN (İstanbul) - Sadece Dijital değil, Aile...

SÜMEYYE BOZ ÇAKI (Muş) - Evet, evet, Aile. Kesinlikle, kesinlikle. Yani bunu ifade ederken, yapılan yasa çalışmalarını kanun çalışmalarını yürütülürken bu kadar birbirinden bağımsız ama tek bir yasaya dâhil edilerek yapılan çalışmalarda bu üstünlük, yüzeysel, detaylandırılmadan, ilgili kurumlar, sivil toplum kuruluşlarıyla görüşülmeden yapılan çalışmaların sonuçlarını aslında bugün görüyoruz. Sizin bahsettiğiniz bütün o sonuçlar bu denetimi yapılmayan, eksik bırakılan, kadın bakış açısından, çocuğun hassasiyeti

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 10

bakış açısından çok uzak tutulan yaklaşımlarla yapıldığı için aslında böyle. Bu yüzden, bu eleştirimizin sadece bir muhalefet etme boyutuyla değerlendirilmemesi gerektiğini, toplumun iyileşmesi, toplumun yüksek refahının sağlanması, iyilik hâlinin korunması ve geliştirilmesiyle ilgili bir değerlendirme olduğunu bir kez daha hatırlatmak istiyorum.

Şu anda, hakikaten, o kanun teklifinin oradan geçmesi ve Genel Kurula geleceği hususu beni çok kaygılandırıyor çünkü ne KEFEK'le ortaklaşıldı -çünkü KEFEK'in de gündeminde olması gereken meseleydi, bunu da ifade ettik- ne Dijital Mecralarla ne de diğer Suça Sürüklenen Çocuk Komisyonu vesaireyle, hiçbirisiyle ortaklaşmayan bir kanun teklifi birazdan yan odada, 5 numaralı Oda'da onaylanacak ve Genel Kurula gelecek. Bu konuda sizin hassasiyetinizi de bildiğim için Başkan, bu konuya belki müdahil olmanızı önerebiliriz, sizin bu konudaki tutumunuzu bildiğim için aslında bunu söylüyorum. Bu kaygımız sadece muhalefet etmek değil, çözüm önermek; öyle ifade etmiş olayım.

Teşekkür ediyorum tekrardan.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN - Değerli Vekilim, çok teşekkür ediyorum.

Her bir konuşan arkadaşımızı bence Başkanımızın da sunumunda çok önemli katkılar yaptı.

Bugün burada olmamızın en önemli sebebi de şu: Ben bu raporu dinlediğimde -hem biz Mecliste de çok ayrıntılı raporla çalışıyoruz, araştırma komisyonları kuruyoruz- burada bambaşka bir uzman ekip var ve profesyonel bir çalışma ortaya koymuşlar ve tek mesaileri bu işi olunca oldukça iyi bir şey çıkmış. Dolayısıyla, aslında hepimiz benzer konuların belirli uçlarından tutuyoruz. Buradaki çıkan raporlar da çok kıymetli, Mecliste de çok teferruatlı raporlar var, eminim siz de onlardan faydalanmışsınızdır. Bu raporun mutlaka KEFEK üyelerine sunulması gerektiği noktasında hemfikir olduk ve evet, KEFEK'in bu anlamda yapılacak bazı düzenlemeler noktasında öncü olması gerekir. Aslında o sebeple biraz hem istişare edelim, sizlerin de bir bakış açısını alalım, ortak bir bakış açısı ortaya koyduktan sonra diğer etaplara geçelim, diğer aşamaları hayata geçirelim istedik. Dolayısıyla, bundan sonraki yapacağımız çalışmalarla alakalı herkesin bu noktada olumlu kanaatleri ve dipnotları düşmesi bizim için çok önemli.

Ben Kamu Denetçiliği Kurumunu çok önemsiyorum, sebebi de şu: Hem sahaya çok yoğun bir çalışma, teşrikimesainiz var hem de oldukça objektif çalışmalar yapıyorsunuz; bunun hepimiz için çok kıymetli olduğu kanaatindeyim. Bizim buradaki, masanın etrafındaki her bir bireyin aslında kadın ve çocuklar noktasında ya da dezavantajlı gruplar noktasında tamamıyla hemfikir olduğumuzu da görüyorsunuz. Dolayısıyla, bu toplantı bu işlerin de sizinle yapacağımız bundan sonraki çalışmalar noktasında bir başlangıcı oldu, iyi de oldu.

Yakın zamanda İçişleri Bakanımızı ziyaret ettim ve Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonunun çalışmalarından bahsettim, kendisi de bizi davet etti. Bizi davet ettiği toplantıya biz de sizi davet etmiş olalım, dolayısıyla birlikte gidelim ve özellikle raporun mülki idareler kısmını orada tekrar bir kez daha sizlerle birlikte Sayın Bakanımızla da paylaşalım. Sayın Bakanımız da bu konularda oldukça duyarlı, büyük bir hassasiyetle konuya eğileceğine çok yüreктen inanıyorum. İş birliğinin herkese faydası olur, hiç kimseye zararı olmaz; dolayısıyla katkı sağlayacağını umuyorum.

Ben size çok kısaca bir beş dakika da vakit vereyim, belki söylemek istediğiniz ya da cevaplamak istediğiniz şeyler olur.

Buyurun lütfen.

KAMU DENETÇİSİ FATMA BENLİ YALÇIN - Çok teşekkür ederim Kıymetli Başkanım.

Aslında sorular vasıtasıyla unuttuğum bir hususu özellikle ifade etmek istiyorum: Biz raporumuzda direkt kadına karşı şiddetle ilgili olmadığı için yer vermedik ama biraz önce söylediğiniz gibi, cezasızlık algısı veya yaptırımların çok az olduğu iddiasını ortadan kaldırmak için bizim tutuksuz yargılama konusunda istisna getirmemiz gerekiyor. Cezalar çok ağır, ben beş senedir Kamu Denetçiliği Kurumunda görev yapıyorum, cezalarımız çok ağır ama tutuksuz yargılama olduğu için ceza kesinleşene kadar kişiler dışarıda kalıyor. Sonra ceza kesinleştiğinde üst üste cezalar geliyor, elli sene, yüz sene cezalar dahi olabiliyor ama o esnada kişi dışarıda olduğu için, ceza kesinleşene kadar dışarıda olduğu için bütün toplum şey diye düşünüyor: "Bak, bu karısını bıçakladı ya da işte, bu şu suçu işledi, işte, uyuşturucu temin etti, bir şey suçu gerçekleştirdi ama dışarıda." Ha, o cezasızlık algısını güçlendiriyor. Bu nedenle, en azından kadına karşı şiddet dosyalarına, kadına karşı yaralanmada tutuksuz yargılamaya istisna getirilmesi gerekiyor. O zaman kimsenin aklında da cezasızlık algısı kalmayacak. Bu noktada ben sizin takdirinize sunuyorum.

ALİYE TİMİSİ ERSEVER (Ankara) - Çocuğa karşı şiddet de var.

KAMU DENETÇİSİ FATMA BENLİ YALÇIN - Özellikle kadına ve çocuğa karşı şiddette elbette.

İkincisi, çocuk bizim en fazla önem verdiğimiz konu, ben beş senedir denetçiyim ama geçen 2025'ten bu yana kadın ve çocuk üzerine çalışıyorum. Vekilimizin bahsettiği çocukların suç işleme oranı artıyor, buna ilişkin korkunç bir çalışma gerçekleştiriyoruz biz Kamu Denetçiliği olarak, siz Meclis olarak çok çalışıyorsunuz ama biz tek tek bireylere ulaşıyoruz. Eğer RTÜK Yasası'nda değişiklik yapıp kadın ve çocuğa karşı şiddet sahnelerinin sigara gibi tümünden yasaklanması sağlanırsa o zaman çocuğun suça sürüklenme ihtimali daha azalacak.

ELİF ESEN (İstanbul) - Çok etkiler.

KAMU DENETÇİSİ FATMA BENLİ YALÇIN - Ben çok cezaevine gidiyorum, geçen sene anne yanındaki çocuklarla ilgili 6 tane cezaevi ziyareti yaptık, oradan görüyorsunuz zaten, kadınların ve çocukların cezaevinin normalleştirdiğinde sürekli aynı suçları işlemesi.

Beş dakikam bitiyor, o yüzden çok hızlı hareket etmem lazım.

T B M M

Tutanak Hizmetleri Başkanlığı

İncelenmemiş Tutanaktır

Sayfa: 11

Şimdi, bu sadece bir bakanlığın yapabileceği bir konu değil, biz o yüzden bir çalışmayı gerçekleştirdik, bakanlar arası koordinasyon olması lazım; Ombudsmanlık olarak Meclis ve ilgili birimlerle görüşüyoruz. Pek çok bakanlık bize geri dönüş yaptı, kendileriyle ilgili bölümlerde hangi değişiklikleri yapabileceklerine ilişkin, İçişleri Bakanlığı burada bu anlamda çok iyi ama bu sadece belli kişilerin yapmasıyla olmaz, bütün herkesin kendi alanında çalışma yapmasıyla alakalı. Mesela, benim biraz önce size valilerden bahsetmem, barolardan bahsetmem, mahalli idarelerden bahsetmem biraz kendi illerinizde milletvekili olarak en önemli figürler olduğunuz için onları da tetikleyebileceğinizi aslında bir nevi ifade etmekte.

Elektronik kelepçeyle ilgili bir şey var. Elektronik kelepçelerin artmasına yönelik çalışma gerçekleştiriliyor, ona ilişkin düzenlemeleri metinde yazdık. Eylem planı için... Bu bizim kendi eylem planımız değil, biz bu raporu Cumhurbaşkanlığı İnsan Hakları Eylem Planı'na katkı olsun diye hazırlık çünkü ne kadar somut çalışma yapılırsa eylem planında yer alma ihtimali o kadar yükselecektir. Aile Bakanlığının da kendi Kadına Karşı Şiddet Eylem Planı vardı, onlar 25 Kasım'da açıkladılar, onlara karşı da önerilerimiz vardı ama bizim için en önemlisi Türkiye'nin yol haritası içerisine eklenilebilmesi. O noktada sizlerin desteği bizim için çok önemli.

Bu arada, İçişleri Bakanlığı sahada görev yapan polisler için de ilgili görevliler için düzenleme yapacağını ifade etti, vaka değerlendirme formları var çok uzun, onlara ilişkin de çalışmalar yapıldığını ifade etti.

Tekrar sizlerin bu konuda ne kadar duyarlı olduğunu görmek bizler açısından çok önemli. Biz Kamu Denetçiliği Kurumu olarak her türlü katkıyı vermeye hazırız çünkü bizler biliyoruz ki biz sahadaki çalışmalarını size aktardığımızda siz çok daha güzel bir noktaya getirme şansına sahipsiniz ve günün sonunda tek bir genç kızımızın, tek bir kadının hayatına olumlu değişikliğe yaptığımızı verdiğimiz bütün emek ve zamana değerli.

Teşekkür ederim Başkanım.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN - Başkanım, ben de hem ekibinize hem size hem de her birinize çok teşekkür ediyorum bu noktadaki çalışmalarınız ve hassasiyetiniz için. Değerli Başkanımıza da çok selamlarımı iletin lütfen.

Kadın Erkek Fırsat Eşitliği Komisyonu bu noktada çalışmaya devam edecek. Sizlerin de bizlerle partner kuruluş olarak çalışmanız bizim için çok kıymetli, emeğinize sağlık.

KAMU DENETÇİSİ FATMA BENLİ YALÇIN - Bunu söylemezsem aklımda kalırdı, bence insanlara söyleyebilmek açısından çok değerli: Cezaevleri istatistiklerden görevli Genel Müdürden aldığım bilgi: Cezaevinde intihar eden 2'nci grup mahkûmlar eşlerini öldürenler. Dolayısıyla, bizim sadece bunu bile topluma vermemiz o pişmanlığı ne kadar derinden yaşadıklarını gösterme açısından çok değerli.

Çok teşekkür ederim.

BAŞKAN ÇİĞDEM ERDOĞAN - Ben katkı veren tüm değerli milletvekili arkadaşlarıma, tüm uzman arkadaşlarıma çok teşekkür ediyorum.

Bugünkü toplantımızı kapatıyorum.

Kapanma Saati: 14.29